

กฎหมายไซเบอร์

นักบัญชีในปัจจุบันไม่ได้เป็นแค่ Bean Counter หรือคุณละเอียดคอยตามจิกก็ไม่ให้มีการใช้เงินเกินงบประมาณเพียงอย่างเดียว แต่นักบัญชีสมัยนี้มีความทันสมัย ติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอรายงานความเคลื่อนไหวในสังคมไซเบอร์ให้นักบัญชีได้รับทราบ โดยเรื่องที่เลือกมาบอกเล่าก็เป็นกรณีก็คือ การประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป กรณีนี้ใช้ พ.ร.บ.ดังกล่าวปลุกกระแสให้สังคมอินเทอร์เน็ตมีความตื่นตัว บางคนบอกว่าวงการนักใช้เน็ตถึงขั้นตื่นตูม ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า พ.ร.บ.เรื่องนี้เป็นกฎหมายใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่อินเทอร์เน็ตแทรกเข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทย (บางคน) พ.ร.บ.ฉบับนี้จึงเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับนักบัญชีในฐานะคนใช้เน็ตไม่มากนักน้อย นอกจากนี้อีกกระแสที่ทำให้คนรู้จัก พ.ร.บ.ฉบับนี้ก็คือ การที่เว็บไซต์ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกเจาะระบบและเปลี่ยนแปลงหน้าเว็บไซต์โดยฝีมือของ Hacker เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม ที่ผ่านมา เพียง 1 วันหลังจากที่ พ.ร.บ.นี้มีผลบังคับใช้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในวงการไอทีบางรายคาดว่า การกระทำดังกล่าวน่าจะมีเจตนาท้าทายกฎหมายฉบับใหม่

นายพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานศาลอุทธรณ์ภาค 4 ชี้แจงในการสัมมนาเรื่อง “การบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550” เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ถึงสาเหตุของการตรา พ.ร.บ.ฉบับนี้ว่ามาจากการที่แต่เดิมนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดด้วยคอมพิวเตอร์เกิดขึ้น กฎหมายอาญาที่มีอยู่สามารถเอาผิดได้บ้างไม่พบบ้าง การหาพยานหลักฐานเป็นไปได้ยาก และในปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์ได้เป็นต้นกำเนิดสำคัญของการประกอบกิจการและการดำรงชีวิตของมนุษย์ การกระทำผิดด้วยระบบคอมพิวเตอร์ย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่ระมัดระวังกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว เมื่อมีกฎหมายมารองรับ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะที่เรียกว่า CyberCop ก็จะสามารถสืบสวนสอบสวนคดีเพื่อหาต้นตอผู้กระทำความผิด และตรวจสอบข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ที่เป็นประโยชน์

ต่อรูปคดี สามารถใช้เป็นพยานหลักฐาน ทำให้ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ตามปกติได้รับการคุ้มครองมากขึ้น

สำหรับสาระสำคัญของ พ.ร.บ.ฉบับนี้นั้น รองศาสตราจารย์ ดร.สุเจตน์ จันทพงษ์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้อธิบายว่า กฎหมายคอมพิวเตอร์ฉบับนี้ได้กำหนดหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ว่าจะมีส่วนรับผิดชอบในส่วนของตนเองอย่างไร โดยสาระสำคัญก็เพื่อที่จะหาและลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ เป็นการจัดระเบียบสังคมออนไลน์ ดังนั้น ผู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์ตามปกติที่ไม่ได้ทำความผิดจะไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด แต่เรื่องที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งก็คือการฟอเวิร์ดเมลล์ที่เป็นการส่งภาพลามกอนาจาร ภาพตัดต่อ คลิปวิดีโอ หรือข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้อื่น ซึ่งถ้าได้รับเมลล์ดังกล่าวแต่ไม่ได้ส่งต่อให้ใคร ก็จะต้องถือว่าไม่มีความผิด ผู้ที่ส่งเมลล์รวมทั้งผู้ที่ทำการส่งต่อจะถือว่ามีความผิด นอกจากนี้ การส่งอีเมลล์ขยะหรือสแปมเมลล์ที่ปกปิดที่มาของข้อมูล ไม่จำกัดเฉพาะเผยแพร่จากคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่รวมถึงการส่งผ่านโทรศัพท์มือถือด้วย พ.ร.บ.ฉบับนี้ยังใช้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในต่างประเทศ ทั้งที่กระทำโดยคนไทยหรือคนต่างด้าว ซึ่งถ้าการเผยแพร่ข้อมูลก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล สถาบัน หรือความมั่นคงของชาติ ก็จะเข้าข่ายว่าเป็นคดีอาญา

ในด้านของผู้ให้บริการระบบ ก็จะต้องมีการเก็บข้อมูลการจราจรทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด (เช่น IP Address) ของเครื่อง ชื่อที่อยู่ของผู้ใช้บริการที่มีการลงทะเบียน) ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น โดยจะต้องเก็บรักษาข้อมูลไว้ไม่น้อยกว่า 90 วัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ ซึ่งผู้ประกอบการบางรายให้ความเห็นว่า ธุรกิจที่น่าจะถูกกระทบหนักที่สุดคือ ผู้ให้บริการเว็บโฮสติ้ง เจ้าของ

เว็บไซต์ และอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ซึ่งต้องมีต้นทุนในการเก็บข้อมูลเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ อาจทำให้การเกิดเว็บไซต์ใหม่ในประเทศไทยเป็นไปได้ยากขึ้นเพราะผู้ให้บริการต้องเก็บข้อมูลเป็นจำนวนมาก และผู้ประกอบการซึ่งต้องรับผิดชอบต่อรับผิดชอบเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม จะมีผู้ให้บริการบางรายที่ได้รับ “สัมหล่น” จาก พ.ร.บ.ฉบับนี้ เช่น ธุรกิจที่ให้บริการเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล ธุรกิจให้บริการแอปพลิเคชันที่จะนำไปใช้ในการจัดเก็บข้อมูล และธุรกิจบริการให้คำปรึกษาและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

หลายคนเกรงว่า กฎหมายคอมพิวเตอร์จะทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจมากเกินไป แต่จริงๆ แล้ว เจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จำกัดตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เช่น เจ้าหน้าที่สามารถส่งหนังสือสอบถามหรือเรียกคนที่เกี่ยวข้อง การกระทำความผิดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หลักฐาน ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ แต่เจ้าหน้าที่จะไม่มีอำนาจในการยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์ หรือทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากระบบคอมพิวเตอร์ เพราะจะต้องขออนุญาตจากศาลก่อน การบล็อกเว็บไซต์ทำได้อัตโนมัติ คือ กรณีที่เว็บไซต์นั้นกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคง

กฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดข้อห้ามสำหรับเจ้าหน้าที่รวมทั้งบงกชโทษหากกระทำเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ด้วย เช่น ถ้าเจ้าหน้าที่เปิดเผยหรือส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการที่ได้มาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวบุคคล ดังนั้น หากเกรงว่าจะถูกผู้ที่ไม่หวังดีมาหลอกขอข้อมูล ก็ให้ตรวจสอบบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ด้วย (มองในแง่ที่ว่าคงจะไม่มี การปลอมบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ให้ประชาชนเกิดความสับสน)

กระแสการตอบรับ พ.ร.บ.ฉบับนี้มีทั้งแง่บวกและแง่ลบ สกู๊ปหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันที 1 สิงหาคม 2550 รายงานว่า สังคมอินเทอร์เน็ตเปลี่ยนไปจากหน้ามือเป็นหลังมือเมื่อกฎหมายคอมพิวเตอร์ บังคับใช้ ภาพลามกอนาจาร ภาพตัดต่อที่เคียดหาดูได้ ง่ายๆ ตามเว็บบอร์ดสาธารณะหายไป กระตุ้ที่แสดงความเห็นที่รุนแรง หยาบคาย กัลดลง เจ้าของเว็บไซต์หันมา เข้มงวดกับผู้ใช้บริการมากขึ้น มีการตรวจสอบข้อความ หรือภาพที่มีการโพสต์ทิ้งเอาไว้ เพราะกลัวว่าตนเองอาจมีส่วนต้องรับความผิดด้วยในฐานะที่สนับสนุนหรือยินยอมให้ มีการกระทำความผิด ที่สำคัญคือ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ น่าจะช่วยป้องกันการโจรกรรมทางเศรษฐกิจและป้องกัน ข้อมูลธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย มีการบังคับใช้กฎหมายการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มานานแล้ว แต่ประเทศไทยไม่มีกฎหมาย ควบคุมในด้านนี้ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์จึงย้ายฐานมา ที่ประเทศไทยมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น กรณีนายอเล็กซาน เดอร์ จอห์น วินสตัน ชาวอังกฤษ พยายามขู่ว่าจะ ทรัพย์เรียกเงินจากสำนักงานใหญ่ของห้างสรรพสินค้า เทสโก้โลตัสในประเทศไทย ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ ร้าน อินเทอร์เน็ตค่าเฟ่ ย่านสุขุมวิท

นอกจากนี้ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ยังช่วยให้ธุรกิจ สื่อออนไลน์มีการเติบโตมากขึ้น นายปฐม อินทโรดม ผู้บริหารเว็บไซต์ Thaimail.com ให้ความเห็นว่า หากมอง ในระยะสั้นผู้ใช้สื่อออนไลน์อาจมองว่า พ.ร.บ. ฉบับนี้จะ เข้ามาจับผิด แต่ในความเป็นจริงแล้ว พ.ร.บ. นี้จะเข้ามา คุ้มครองไม่ให้มีการละเมิดสิทธิ ทำให้ธุรกิจสามารถสร้าง สื่อออนไลน์ให้เป็นสื่อคุณภาพ มีมาตรฐานทัดเทียมสื่อ หลักได้ เจ้าของสินค้าไม่ต้องกลัวว่าเมื่อมีการโฆษณา สินค้าแล้วจะมีคนมาโพสต์ข้อความด่าสินค้าอย่างเสียหาย

และไม่สามารถจับตัวผู้กระทำผิดได้ ทำให้เจ้าของสินค้า กล้าใช้บริการสื่อออนไลน์มากขึ้น สินค้าที่ลงโฆษณาใน เว็บไซต์สารไปถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขึ้น สื่อออนไลน์มี ความน่าเชื่อถือมากขึ้น

สำหรับความเห็นอีกด้านนั้น นายปรเมศวร์ มินศิริ นายกสทคมผู้ดูแลเว็บไทย ประเมินว่า พ.ร.บ. ฉบับนี้ ถือเป็นกฎหมายที่เรียกว่าอ่อนเกินไปสำหรับหากเทียบกับ กฎระเบียบของต่างประเทศ ซึ่งเตือนการทำงานของ เจ้าหน้าที่ยังไม่มีขีดความสามารถการกระทำผิดเกิดขึ้น ก็ต้องรอการอนุมัติของศาลก่อนที่จะดำเนินการได้ ทำให้ ตามไม่ทันอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ส่วนประธานเจ้าหน้าที่ บริหาร บริษัท เอ็มบี ผู้ให้บริการเว็บไซต์ สหุก ดอทคอม ก็ว่า การต้องจัดเก็บข้อมูลการใช้งาน คอมพิวเตอร์ ทำให้ต้นทุนของบริษัทเพิ่มขึ้นเพราะต้อง ลงทุนเพื่ออุปกรณ์การจัดเก็บและสำรองข้อมูล ทำให้ ธุรกิจเว็บไซต์ไทยเสียโอกาสการแข่งขันกับเว็บไซต์ของ ต่างประเทศที่มีความมั่นคงและมีเสถียรมากกว่า ผู้ประกอบการ บางรายอาจต้องปิดเว็บไซต์ และคนไทยจะหันไปใช้ งานผู้ให้บริการเว็บไซต์ต่างชาติมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ เช่น ความไม่พร้อมของ พนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อประมวลดูแล้ว กฎหมายไซเบอร์ฉบับนี้น่าจะมี ผลดีมากกว่าผลเสีย แม้ว่าจะมีผู้ให้ความเห็นว่ากฎหมาย ยังค่อนข้าง “อ่อน” อย่างที่คอลัมน์ในผู้จัดการรายสัปดาห์ ออนไลน์ วันที่ 28 กรกฎาคม 2550 พาดหัวว่า “ถ้าชี้เต่าไม่ทันโลกไซเบอร์ ผ่า พ.ร.บ. คอมพ์ฉบับ ‘แอ็บแบ้ว’” เพราะเมื่อผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีการใช้งานอย่างมีวินัยมากขึ้น อาชญากรรมคอมพิวเตอร์น่าจะลดลงเมื่อผู้ที่จะกระทำ ผิดรู้ว่าการกระทำนั้น อาจทำให้ตนถูกจับและลงโทษ ก็จะทำให้สังคมออนไลน์มีความเป็นระเบียบและน่าเชื่อถือมากขึ้น